O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM,
FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI
“IQTISODIYOT NAZARIYASI” KAFEDRASI

“Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida xizmat ko’rsatish sohasi tarmoqlarida yashil iqtisdiyotni rivojlantirish muammolari”

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2025-yil 18-aprel

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

“IQTISODIYOT NAZARIYASI” KAFEDRASI

“Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida xizmat ko’rsatish sohasi tarmoqlarida yashil iqtisdiyotni rivojlantirish muammolari”

Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2025-yil 18-aprel

Samarqand-2025

UO’K: 338.46:502(575.1)

I 57

KBK: 65.9(5O‘z)

Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida xizmat ko’rsatish sohasi tarmoqlarida yashil iqtisdiyotni rivojlantirish muammolari// Respublika ilmiy-amaliy anjuman materiallari. 2025 yil 18-aprel. Samarqand, SamISI, 2025. – 554 bet.

To‘plovchi va nashrga tayyorlovchi:

I.I.Ayubov – “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasi mudiri, i.f.f.d., PhD, dotsent;

M.I.Ibragimova – iqtisodiyot fanlari bo’yicha falsafa doktori, PhDdotsent v.b.;

Nashr uchun mas’ullar:

D.X.Aslanova – iqtisod fanlari nomzodi, professor;

M.M.Muxammedov – iqtisod fanlari doktori, professor;

A.B.Shakarov – iqtisod fanlari nomzodi, dotsent;

X.A.Ulashev – iqtisod fanlari nomzodi, dotsent;

L.N.Xalikova – iqtisod fanlari doktori, professor v.b.;

N.A.Kamilova – iqtisod fanlari nomzodi, dotsent;

Yu.P.Urunbayeva – iqtisodiyot fanlari bo’yicha falsafa doktori, dotsent;

F.F.Salomov – iqtisodiyot fanlari bo’yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

Sh.A.Quldoshev – iqtisodiyot fanlari bo’yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

A.A.Ablaizov -– iqtisodiyot fanlari bo’yicha falsafa doktori, katta o’qituvchi;

O.M.Ro'zibayev-–iqtisodiyot fanlari bo’yicha falsafa doktori, dotsent v.b.;

S.O’. Xusenov - “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasi katta o’qituvchisi.

Sahifalovchilar:

T.M.Amirov – SamISI “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasi assistent-stajyori;

T.I.Shukurov – SamISI “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasi assistent-stajyori.

Ushbu konferensiya mavzusi «Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida xizmat ko’rsatish sohasi tarmoqlarida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish muammolari» ekologik va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi muhim masalalarni o'rganishga qaratilgan. Innovatsion iqtisodiyotning rivojlanishi bilan birga, xizmat ko’rsatish sohasining yashil iqtisodiyot tamoyillariga asoslangan yangi yondashuvlarga ehtiyoji ortmoqda. Konferensiyada, ayniqsa, xizmat tarmoqlarida energiya samaradorligi, resurslarni tejash, chiqindilarni kamaytirish va qayta ishlash kabi muhim yo'nalishlar bo'yicha innovatsion texnologiyalarning tatbiqi bilan bog'liq muammolar va ularni hal etish yo'llari muhokama qilinadi. Shuningdek, yashil iqtisodiyotga asoslangan xizmat ko’rsatish sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlashda davlat siyosati, iqtisodiy stimullar va sektorlararo hamkorlikning ahamiyati o'rganiladi. Ushbu tadbirda qatnashchilar

ilmiy-tadqiqot ishlarini taqdim etib, zamonaviy iqtisodiyotdagi ekologik muammolarga innovatsion yechimlar topishga qaratilgan qarashlar va tajribalari bilan o'rtoqlashadilar.

Ushbu to‘plamda professor-o‘qituvchilar, doktorantlar, mustaqil tadqiqotchilarning innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida xizmat ko’rsatish sohasi tarmoqlarida yashil iqtisodiyotni rivojlantirish muammolariga bag‘ishlangan maqola va tezislar o‘rin olgan.

To‘plam materiallaridan iqtisodiyot yo‘nalishida tahsil olayotgan bakalavrlar, magistrlar, doktorantlar, mustaqil izlanuvchilar, davlat organlari xizmatchilari va shu soha mutaxassislari o‘z faoliyatlarida foydalanishi mumkin.

Tezislar mualliflar tahririda bosilmoqda. Ularda keltirilgan raqamlar, faktlar, xulosa va tavsiyalarga mualliflar mas’ul. Ularning ayrim fikrlari tashkiliy guruh qarashlariga to‘g‘ri kelmasligi mumkin.

Данный сборник содержит статьи и тезисы профессоров-преподавателей, докторантов и независимых исследователей, посвящённые проблемам развития зелёной экономики в отраслях сферы услуг в условиях формирования инновационной экономики.

Материалы сборника могут быть использованы в своей деятельности бакалаврами, магистрами, докторантами, независимыми исследователями, служащими государственных органов и специалистами в этой области, обучающимися по направлению экономики.

Тезисы печатаются под авторским редактированием. Авторы несут ответственность за цифры, факты, выводы и рекомендации, представленные в них. Некоторые из их мнений могут не совпадать с взглядами организационной группы.

This volume presents a compilation of scholarly articles and abstracts authored by university professors, doctoral candidates, and independent researchers. The contributions focus on key issues related to the development of the green economy in the service sector, considered within the broader context of the transition toward an innovation-driven economic model.

The materials included herein are intended for use by undergraduate and graduate students, doctoral researchers, independent scholars, public officials, and professionals specializing in the field of economics.

All abstracts are published as submitted, under the editorial responsibility of the respective authors. The authors are solely accountable for the accuracy of the data, facts, interpretations, and policy recommendations contained in their work. The views expressed in individual papers do not necessarily reflect those of the editorial board or the organizing committee.

ISBN: 978-9910-648-05-2

© Samarqand iqtisodiyot va servis instituti, 2025.
© “STEP-SEL” MChJ. Nashriyoti, 2025.

O‘zbekistonning bu amaliyoti Xitoyda kambag‘allikka qarshi kurashishning muvaffaqiyatli yondashuvlarini mahalliy sharoitga moslashtirishning samarali usulidir.

Kambag‘allikka qarshi kurashishda raqamli texnologiyalardan foydalanish tizim samaradorligini oshirishda muhim rol o‘ynaydi. O‘zbekistonda kambag‘allikka qarshi kurashish uchun davlat tomonidan raqamli tizimlar joriy etilmoqda. Masalan, “Temir daftar” tizimi orqali barcha ma'lumotlar elektron shaklda saqlanadi va aholining ijtimoiy yordamga bo‘lgan ehtiyoji avtomatik tarzda aniqlanadi. Bu yondashuv yordamlarni tez va samarali yetkazib berishni ta'minlaydi, yordamni to‘g‘ri vaqtda, to‘g‘ri shaxsga yetkazishga imkon yaratadi. Xitoyda raqamli tizimlardan foydalanish samaradorligi 2020-yilda 99.9% ga yetdi, bu esa kambag‘allikni qisqartirishning sifatli monitoringini amalga oshirishga imkon berdi. O‘zbekiston ham raqamli texnologiyalarni kengaytirish orqali ijtimoiy yordam tizimining samaradorligini oshiradi.

O‘zbekistonda kambag‘allikni qisqartirishda hududiy o‘ziga xosliklarni hisobga olish zarurati katta ahamiyatga ega. Bu borada hududiy tarmoqlararo hamkorlikni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. O‘zbekistonning viloyatlarida, ayniqsa qishloq hududlarida kambag‘allikni qisqartirish uchun infratuzilma va ijtimoiy xizmatlar tizimini takomillashtirish zarur. Masalan, qishloq hududlarida kichik va o‘rta biznesni rivojlantirish orqali ishsizlikni kamaytirish va yangi ish o‘rinlari yaratish ustida alohida e'tibor qaratilmoqda. Bundan tashqari, kambag‘allikni qisqartirishda ta’lim va sog‘liqni saqlash sohalarining o‘zaro aloqadorligini ta’minlash muhimdir. Hududiy tarmoqlararo hamkorlikni rivojlantirish orqali ta’lim muassasalari, sog‘liqni saqlash markazlari va iqtisodiy rivojlanish tashkilotlari birgalikda faoliyat yuritishi kerak. Bu yondashuv mahalliy darajadagi muammolarni tez va samarali hal qilish imkoniyatini yaratadi.

Xulosa

Kambag‘allik bugungi zamonaviy dunyoda nafaqat iqtisodiy, balki ijtimoiy, siyosiy va madaniy barqarorlikka ta’sir ko‘rsatadigan global muammolardan biridir. Ushbu maqolada xorijiy mamlakatlarning kambag‘allikni qisqartirishga doir muvaffaqiyatli tajribalari, ularning yondashuv usullari va O‘zbekiston sharoitida qo‘llash imkoniyatlari tahlil qilindi. O‘rganilgan tajribalar shuni ko‘rsatadiki, kambag‘allikni samarali kamaytirish uchun kompleks, tizimli hamda hududiy o‘ziga xosliklarni inobatga olgan yondashuv zarur.

Xitoyning “nishonli yondashuvi”, Skandinaviya mamlakatlarining kuchli ijtimoiy himoya tizimi, Ruandadagi mahalliy darajadagi fuqarolik ishtiroki va Janubiy Koreyaning texnologik innovatsiyalar asosidagi taraqqiyot modeli O‘zbekiston uchun muhim tajriba manbai bo‘lib xizmat qilishi mumkin. Ayniqsa, ta’lim, sog‘liqni saqlash, raqamli texnologiyalarni joriy etish hamda kasb-hunarga yo‘naltirish kabi yo‘nalishlarda mazkur tajribalardan foydalanish amaliy ahamiyat kasb etadi.

O‘zbekistonda so‘nggi yillarda kambag‘allikni qisqartirish borasida ijobiy o‘zgarishlar kuzatilmoqda. “Temir daftar”, “Ayollar daftari” va “Yoshlar daftari”

kabi dasturlar orqali aholining ijtimoiy zaif qatlamlarini aniqlash va ularni qo‘llab-quvvatlash mexanizmlari bosqichma-bosqich takomillashtirilmoqda. Ushbu yondashuvlar xorijiy tajriba bilan uyg‘unlashganda, mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga xizmat qilishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, kambag‘allikka qarshi kurashda faqat davlat siyosati emas, balki jamiyatning har bir a’zosining, ya’ni,fuqarolarning faol ishtiroki ham muhim ahamiyatga ega. Har bir fuqaro o‘z oilasi, mahallasi va jamiyatida iqtisodiy faollikni oshirish, ta’limga e’tibor qaratish, hamjihatlik va ko‘maklashish madaniyatini rivojlantirish orqali kambag‘allikni kamaytirishga bevosita hissa qo‘shishi mumkin. Kambag‘allikni qisqartirishda faqat iqtisodiy chora-tadbirlar majmuasi emas, balki ijtimoiy birdamlik, uzluksiz ta’lim, axborot texnologiyalaridan foydalanish va har bir fuqaroning mas’uliyatli yondashuvi orqali amalga oshadigan keng qamrovli jarayondir.

Foydalangan adabiyotlar ro‘yxati:

1. UNDP China. (2021). *China’s poverty alleviation model*. United Nations Development Programme China. Retrieved from https://www.cn.undp.org/content/china/en/home/library/poverty/china-poverty-alleviation-model.html

2. OECD. (2022). *Social expenditure database*. Organisation for Economic Co-operation and Development. Retrieved from https://data.oecd.org/socialexp/social-spending.htm

3. Inter-Parliamentary Union. (2021). *Women in national parliaments*. Retrieved from https://data.ipu.org

4. Korea Small Business Agency (KOSME). (2021). *Annual report*. Retrieved from https://www.kosmes.or.kr

5. World Bank. (2020). *Country Partnership Framework for Rwanda (FY21–FY26)*. Retrieved from https://documents.worldbank.org/en/publication/documents-reports/documentdetail

6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni. (2023). *“Temir daftar” va “Ayollar daftari” dasturlari haqida*. Retrieved from https://president.uz

XIZMATLAR SOHASIDAGI KORXONALARNING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA’MINLASH YO’LLARINI TAKOMILLASHTIRISH CHORALARI

Shodmonova Zubayda Ubaydullayevna
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Iqtisodiyot nazariyasi” kafedrasi o’qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada xizmatlar sohasida faoliyat yuritayotgan korxonalarning iqtisodiy xavfsizligini ta’minlash dolzarb muammo sifatida ko‘rib chiqiladi. Bugungi globallashuv va raqobat sharoitida xizmat ko‘rsatish korxonalari ko‘plab xavf-xatarlar, jumladan, moliyaviy beqarorlik, tashqi

iqtisodiy tahdidlar, texnologik o‘zgarishlar va kadrlar migratsiyasi kabi omillarga duch kelmoqda. Shu sababli ushbu korxonalarning iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlash mexanizmlarini chuqur tahlil qilish, mavjud muammolarni aniqlash va ularni hal etish bo‘yicha amaliy takliflar ishlab chiqish zarur.

Kalit so‘zlar: xizmatlar sohasi, iqtisodiy xavfsizlik, korxona barqarorligi, risklarni boshqarish, innovatsion mexanizmlar, moliyaviy xavf, raqamli transformatsiya.

Kirish

Iqtisodiyot xavfsizlikning bosh mezoni bu mamlakat ehtiyojlarining uzluksiz ta’minlanishi hisoblanadi, bu birinchidan imkon boricha o’zini o’z mahsulot va xizmatlari bilan ta’minlashi, ikkinchidan, mamlakatda yaratish bo’lmagan tovar va xizmatlarni chetdan qulay narxlarda va uzluksiz keltirib turishni bildiradi. Aks holda iqtisodiyot izdan chiqadi. Milliy iqtisodiyot darajasida Iqtisodiy xavfsizlikning muhim 3 ta yo’nalishi(oziq-ovqat, yoqilg’i-energetika, eksport) mavjud. Mamlakat aholisining oziq-ovqatga bo’lgan talabini qondirishi 80%, mamlakatning energiya omillariga bo’lgan talabining o’z hisobidan 70-80% ga qondirilganda xavfsizlikka erishgan hisoblanadi. Eksport xavfsizligi mamlakat eksport salohiyatini amalga oshirish imkoniyati bilan belgilanadi.

Yurtimizda amalga oshirilayotgan islohotlarga faol ta'sir ko'rsatadigan iqtisodiy jarayonlari, moliyaviy va siyosiy tizimdagi inqirozli vaziyatlar umuman davlat va xo'jalik yurituvchi subyektlarning iqtisodiy manfaatlarida sezilarli nomuvofiqlikka, mintaqaviy iqtisodiyotning huquqiy bazasidagi haddan tashqari kechikishga olib keldi. Milliy iqtisodiy xavfsizlikka tahdid nafaqat beqarorlashtiruvchi omillar mavjudligi, balki mintaqaviy va milliy darajada iqtisodiy xavfsizlikni ta'minlash mexanizmlarining yo'qligi tufayli ham yaratildi.

Hozirgi zamonaviy iqtisodiy sharoitda xizmatlar sohasining milliy iqtisodiyotdagi roli tobora ortib bormoqda. Jahon Banki (World Bank, 2023) ma’lumotlariga ko‘ra, xizmatlar sohasi umumiy yalpi ichki mahsulot (YAIM) tarkibida o‘rtacha 65% ulushni tashkil etmoqda. O‘zbekiston misolida esa, Davlat statistika qo‘mitasi ma’lumotlariga asosan, 2022-yilda xizmatlar sohasining YAIMdagi ulushi 39,8 foizni tashkil qilgan va bu ko‘rsatkich har yili o‘sib bormoqda. Shu bois, bu sohadagi korxonalarning iqtisodiy xavfsizligi masalasi mamlakat barqarorligi va makroiqtisodiy muvozanatni saqlashda muhim ahamiyat kasb etadi.O‘zbekiston Respublikasida iqtisodiy xavfsizlik munosabatlarining institutsional asoslarini takomillashtirishning ilmiy-nazariy jihatlarini Abulqosimov X.P., Jo‘rayev T.T., Rasulev A.F., Rasulev T.S., Vaxobov A.V.,O‘lmasov A., Tojiboyeva D., Xudoyqulov S., Tursunov B.O., Qobilov Sh.R. va boshqalarning mazkur sohaga dahldor ilmiy tadqiqot ishlarini ko‘rsatish mumkin. Bugungi kunda davlatning iqtisodiy rivojlanishi ko‘plab shart-sharoitlar va omillar bilan belgilanadi. Davlatning iqtisodiy tizimi jahon xo‘jalik tizimining bir qismi bo‘lganligi sababli nafaqat milliy, balki global muammolar ta’sirini o‘zida sezmoqda. Fan-texnika taraqqiyoti ta’sirida texnologik uklad

transformatsiyasi iqtisodiy tizimning shakllanishiga global ta’sir ko‘rsatmoqda. Har qanday davlatning iqtisodiyoti ochiq bo‘lishiga qaramay, u jahon iqtisodiyotining ajralmas qismi bo‘lganligi sababli, bunday sharoitda milliy iqtisodiy xavfsizlik muammosi faqat dolzarb ahamiyat kasb etadi.[181] Iqtisodiy xavfsizlik — bu korxonaning o‘z faoliyatini tashqi va ichki tahdidlardan himoyalangan holda uzluksiz yurita olish salohiyatidir. U moliyaviy barqarorlik, investitsion jozibadorlik, inson kapitalining salohiyati, raqobatbardoshlik va axborot xavfsizligi kabi omillar orqali namoyon bo‘ladi. Xizmatlar sohasi korxonalari esa o‘ziga xos xususiyatlari — katta miqdordagi mijozlar aylanishi, yuqori raqobat darajasi, inson omiliga katta bog‘liqlik — sababli yuqori darajada iqtisodiy tahdid ostida bo‘ladi.Shu jihatdan, xizmatlar sohasida faoliyat yuritayotgan korxonalar uchun quyidagi xavflar eng asosiy deb qaraladi:

1. Moliyaviy beqarorlik: to‘lovga qobiliyatsizlik, daromadlar va xarajatlar o‘rtasidagi nomutanosiblik.
2. Texnologik xavf: raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi sababli texnologik eskirish xavfi.
3. Kadrlar muammosi: malakali ishchi kuchining cheklanganligi.
4. Kiberxavfsizlik tahdidlari: mijoz ma’lumotlarining yashirinligi va himoyasini ta’minlashdagi qiyinchiliklar.

Tadbirkorlar tijorat sirlarini sanoat shpionajidan, oshkora bo’lishdan himoyalash uchun quyidagilarni amalga oshiradilar:

- korxona xujalik ob'ektlarini, boshqaruvchi rahbarlarning shaxsiy daxlsizligini hamda pul mablag’larini saqlash uchun qo’riqchi-qorovullik xizmatini tashkil etish;
- korxonaning informasion va ijjtimoiy jihatdan himoyalanishini ta'minlaydigan analitik xizmatni tashkil etish. Uning vazifalari ichida razvedka va kontrrazvedka bilan shug’ullanishni tashkil etish uchun strategik muhim sub'ektlar bilan ishlash ham muhim urin tutadi;
- tashki ekspertlar va ichki konsultantlar guruhining strategik muhim masalalar buyicha takliflarini ishlab chiqish xhamda xodimlarni o’qitish bo’yicha faoliyatini tashkil etish.

Xulosa

Korxona iqtisodiy xavfsizligiga tahdidlar ichida eng muhimlaridan iqtisodiy shpionaj va razvedka hisoblanadi. Ushbu yo’l bilan raqiblar bir-birlarining bozor strategiyalari, bitim (kelishuv)lar, ishlab chiqarish rejalari tug’risidagi ma'lumotlarni yashirincha olishga harakat qiladilar. Tijorat siri sifatida saqlanayotgan ma'lumotlar, hujjatlarni ug’irlash, nusxa kuchirish, aloqa kanallarini yashirincha eshitish, tegishli xodimlarni sotib olish, ularga taxdid qilish, kompyuter, elektron hisoblash texnikasi tarmog’iga kirish va boshqa usullarni qo’llash yo’li bilan iqtisodiy shpionaj faoliyatini amalga oshiradilar.

Xizmatlar sohasida iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlash har bir korxonaning ichki boshqaruvi, innovatsion salohiyati va tashqi iqtisodiy muhit bilan uzviy

[181] Mamatov, M. (2024). Davlatning iqtisodiy xavfsizligini ta’minlashning nazariy jihatlari. YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT, 1(3).

bog‘liqdir. Malumotlarni tahlillari orqali aniqlangan muhim omillar— investitsiya hajmi, mijozlar soni, raqamli texnologiyalar bilan bog‘liq o‘zgaruvchilar — korxona barqarorligiga kuchli ta’sir ko’rsatishini aniqlaydigan bo’lsak shunga mos mexaniznlarni qo’llay olishimiz va ushbu mexanizmlarni takomillashtirish orqali xizmatlar sohasidagi korxonalarning iqtisodiy xavfsizligini mustahkamlash mumkin. Korxonalar uchun hushyor bo'lish, rivojlanayotgan tahdidlarga moslashish va biznes strategiyasining ajralmas qismi sifatida xavfsizlikni birinchi o'ringa qo'yish juda muhimdir. Faqat shunday qilish orqali ular o'z tizimlari va ma'lumotlarining maxfiyligi, yaxlitligi va mavjudligini ta'minlashi va shu bilan o'z operatsiyalarini himoya qilishi va mijozlarining ishonchini saqlab qolishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. World Bank. (2023). World Development Indicators. https://data.worldbank.org
2. O‘zbekiston Respublikasi Davlat Statistika Qo‘mitasi. (2023). Xizmatlar sohasi statistik to‘plami.
3. Mammadov R. (2021). Korxonalar iqtisodiy xavfsizligi: nazariya va amaliyot. Boku: Iqtisodiyot nashriyoti.
4. Murodov A. (2020). “Raqamli iqtisodiyotda xizmatlar sohasining roli”. Iqtisodiyot va innovatsiya, №2, 45-52-betlar.
5. Eviews User Guide (2022). Regression Analysis and Model Estimation. IHS Markit Ltd.
6. Uktamov, X. (2024). Sanoat korxonalarning strategik iqtisodiy xavfsizligini ta’minlash. Yashil Iqtisodiyot Va Taraqqiyot, 1(3).
7. A’zamov,S.(2024). O‘Zbekistonda Turizm Xizmatlari Bozorini Rivojlantirish Mexanizmlarini Takomillashtirish. Страховой рынок Узбекистана, 1(6), 42-46.
8. Nabijonovna, B. F. (2023). Iqtisodiy Xavfsizlikka Tahdidlar Tahlili. Qo ‘Qon Universiteti Xabarnomasi, 7, 51-54.
9. 1. Iqtisodiy xavfsizlik. Darslik. , Abulkasimov H.P., Mamatov A.A., Mamatov S.A., Saidgazieva S.S.-Toshkent. O’zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti, 2022.-732bet
10. Economic Security: Neglected Dimension of National Security? Edited by ShYIla R. Ronis. Published for the Center for Strategic Conferencing Institute for National Strategic Studies by National Defense University Press Washington, D.C. 2011.
11. Экономическая безопасность: учебник для вузов/ под общей редакции Л.П.Гончаренко, Ф.П.Акулинина. М.: издательство-Юрайт. 2018. 478 стр. Серия: Специалист.
12. Экономическая безопасность: учебное пособие / М.В. Кунсман. - М.: МАДИ, 2016. - 152 с.
13. Abulqosimov H.P. Iqtisodiy xavfsizlik. O‗quv qo‗llanma.- T.: Akademiya, 2006.-220 b.

MUNDARIJA

I SHO‘BA. “INNOVATSION IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISH SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY VA METODOLOGIK MASALALARI”		
Мухаммедов М.М	Инновацион иқтисодиёт шароитида яшил туризмни ривожлантиришга оид айрим фикр-мулоҳазалар	5
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев Озода Мамаюнусовна Пардаева Аллаёр Баратович Шакаров	Тараққиёт стратегиясини таъминлашда япония тажрибасидан фойдаланиш имкониятлари	9
Xalikova Lola Nazarovna Yarashov Sherzodbek Nuraddinovich	Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida yashil iqtisodiyotni rivojlantirishning nazariy va metodologik masalalari	15
Mirzayev Kulmamat Djanzakovich Usmonov Murodjon Dusmurot o‘g‘li	“Yashil” iqtisodiyot innovatsion rivojlanishining ko‘rsatkichlari	18
Ayubov Ilyos Ilxomovich Umurzaqov Oybek Shakarboyevich Ismailova Durdona Samariddin qizi	Yashil iqtisodiyot texnologiyalarini mamlakat iqtisodiyotida tutgan o’rni	23
Шарипова Элина Камилова Наргиза Абдукахоровна	Значение инвестирования в человеческий фактор в экономике узбекистана	25
Yuldasheva Saida Nematovna	Yashil iqtisodiyotni rivojlantirishda energiya samaradorligini oshirishning ahamiyati	28
F.A.Ishonkulova	Yashil iqtisodiyot sharoitida yuk avtomobillari transport xizmatlari ko‘rsatishga doir xorijiy tajribalar va ulardan respublikamizda foydalanish imkoniyatlari	32
Джураева Самира Азамовна Камилова Наргиза Абдукахоровна	Демографические изменения в республике узбекистан и его влияние на экономику.	35
Ro'zibayev Otabek Mardon o'g'li Raxmatov Ozodbek Aktam o‘g‘li	O'zbekistonda yashil iqtisodiyotni shakllantirish va rivojlantirishda xorij tajribasini o'rganish.	40

Ишонкулова Феруза Асатовна	Экономическое развитие в условиях инновационной экономики.	43
S.O‘.Husenov N.Boboev	Yashil iqtisodiyotni shakllantirishda oliy ta’limning roli.	46
Primova Azima Azizovna Abdurasulova Munisa Abduvoxidovna	"Yashil" iqtisodiyot konseptsiyasi va rivojlantirish istiqbollari	52
Shodmonova Zubayda Ubaydullayevna	Yashil iqtisodiyotning barqaror iqtisodiy o‘sishi va ekologik xavfsizlikning uyg‘unligi	55
Джумаев Аскар Хайдарович	Ўзбекистонда яшил иқтисодиётни шакллантириш жараёнларида экологик сиёсатнинг устувор вазифалари.	60
A.I.Raxmonov	O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishning ahamiyati, zaruriyati va istiqbollari	66
А.А.Аблаизов	Ўзбекистонда аҳоли турмуш даражасини оширишда Экотуризмнинг ахамияти	69
Мансурова Музафарра Махсудовна	Социально-экономическое значение образования и образовательных услуг в развитии экономики узбекистана	72
Ablaizov Akbar Abduvafo o’g’li	**rishning ijyimoiy hayotdagi o’rni va iqtisodiy ahamyati**	77
Samiyev.M.A Aktamova Sabina Hasan qizi	O'zbekıstonda ekologık muhıtnı tabııy hamda molıyavıy jıhatdan muhofaza etısh	81
II SHO‘BA. YASHIL IQTISODIYOT ASOSIDA RAQAMLI XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOLARI VA YECHIMLARI		
Шевченко Игорь Викторович Самойленко Павел Викторович	Возможности развития зелёной экономики для улучшения социально-экономического положения регионов. Вызовы и возможности.	85
Мырзалиев Бораш Смаилович Шарапов Айдар Халидинулы	Проблемы развития зеленой экономики в казахстане	89
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев Аллаёр Баратович Шакаров Расулбек Исломович Пардаев-	Яшил иқтисодиёт шароитида халқаро экотуризмнинг замонавий концепцияси ва амалиёти	95
Xalikova L. N. Yuldashev SH. K. Ashurova Jasmina	Yashil iqtisodiyot asosida raqamli xizmat ko‘rsatish muammolari va yechimlari	100

Urunbayeva Yulduz Pirnazarovna Qarshiyeva Shahrizoda Xoliqul qizi	Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida xizmat ko‘rsatish sohasi tarmoqlarida yashil iqtisdiyotni rivojlantirish muammolari	104
Shukurov Izzatillo Xikmatilloyevich	Yashil iqtisodiyot sharoitida o’zbekiston respublikasida oziq-ovqat xavfsizligini ta’minlashning ayrim masalalari	107
Xoliqova Lola Nazarovna Ro‘ziqulov Abduqahhor Ixtiyor o‘g‘li	Yashil iqtisodiyot sharoitida ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish imkoniyatlaridan foydalanish	110
Мейлиева Д.У. Мухаммедов М.М.	Биочиқиндилар бошқарувининг самарали тизими – “яшил” иқтисодиётга ўтишнинг асосий омили	113
Ayubov Ilyos Ilxomovich Maxmudova Dinora Muxiddin qizi Toshpo’latov Elbek Norsafarovich	Yashil iqtisodiyot orqali mamlakatda iqtisodiyotida raqobat muhitni yaxshilash yo’llari	119
Урунбаева юлдуз пирназаровна	Яшил иқтисодиёт шароитида музей туризмининг ижтимоий -иқтисодий аҳамияти	121
Эгамкулов Давлатбек Баходир ўғли Мухаммедов Мурод Мухаммедович	Ўзбекистонда агрохизматларни Ривожлантириш асосида “экологик тоза” маҳсулотлар ишлаб чиқариш – “яшил иқтисодиёт”ни шакллантиришнинг стратегик йўналиши сифатида	127
Halikova Lola Nazarovna Ashurova Jasmina Jo’ra qizi, Davronova Sabrina	Xizmatlar sohasini innovatsion rivojlantirish: muammolar va yechimlar	131
Ибрагимова Мадина Исмоиловна Хамрокулова Райхона Фаридуновна Халимов Бахром Рашидович	Проблемы развития цифровых услуг в условиях зелёной трансформации	136
Ayubov Ilyos Ilxomovich Murodullayeva Rushana Otabek qizi	Yashirin iqtisodiyotning yashil iqtisodiyot va jamiyatga ta’siri	140
Usmanova Nasiba Yunusovna	«Yashil» ish o`rinlarini yaratish - iqtisodiyotning barqaror rivojlanishini	142

	ta’minlovchi muhim vositadir	
Ибрагимова Мадина Исмоиловна Хамрокулова Райхона Фаридуновна	Зеленые инвестиции как драйвер экономического роста	145
Amirov Temur Mashrab o’gli Egamshukurova Mashhura Abdumalik qizi	Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi va uning biznesga ta'siri	148
M.A.Samiyev	Xizmat ko’rsatishda turizm sohasini rivojlantirishning innovatsion yo‘nalishlari	151
А.А.Аблаизов	Экотуризм ривожлантиришда менежменти хизматларида самарали фойдаланиш	153
Ergashev Xudoynazar Habibullaevich Soleyeva Sabina Sobirjonovna	Yashil iqtisodiyot asosida raqamli xizmat ko’rsatish sohasini rivojlantirish muammolari va yechimlari	156
Samiyev.M.A	Innovatsion g‘oyalar orqali iqtisodiy barqarorlikka erishish yo‘llari	160
Amirov Temur Mashrab o’gli	Davlat moliyaviy nazoratida xalqaro tajribalar va o'zbekistonga moslashtirish	162
III SHO‘BA. “YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA HUDUDLARNI IJTIMOIY-IQTISODIY RIVOJLANISH IMKONIYATLARIDAN FOYDALANISH”		
Ismaylov Kuatbay Sarsenbaevich Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	Yashil iqtisodiyot sharoytida rentabellik tahlilini takomilashtirish	167
Ибрагимова Мадина Исмоиловна Халимов Бахром Рашидович Хамрокулова Райхона Фаридуновна	Потенциал зелёной экономики для социально-экономического роста регионов	170
Ro'zibayev Otabek Mardon o'g'li Hamroyev Fayozbek Annaqulov Azizbek	O‘zbekistonda “yashil iqtisodiyot”ni rivojlantirish istiqbollari va yo‘llari	174
Ишонкулова Ф.А.	Влияние инновационной экономики на страховой рынок: международный опыт и перспективы узбекистана	178
Kuldashev Sherzod Alimardonovich A.A. Chakamanov	Xizmat ko‘rsatish sohasida kichik biznes rivojlantirishining iqtisodiy o‘sishga ta’siri	180

Umirzoqova Muxabbat Ismatjonovna	Turizmi xizmatlarini rivojlantirish orqali kambag‘allikni qisqartirish	183
Ф.А.Ишонкулова	Организационные рычаги проведения аудита на основе международных стандартов в условиях инновационной экономики	185
Ismailov Najmiddin Ilxamovich	Zamonaviy shahar massivlarida xizmat ko’rsatishning muhim jihatlari	188
IV SHO‘BA. “YASHIL IQTISODIYOT ASOSIDA HUDUDLARDA RAQAMLI XIZMAT KO‘RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISH DASTURLARI VA RIVOJLANTIRISH STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH MASALALARI”		
Ibragimova Madina Ismoilovna Khamrokulova Raykhona Faridunovna Khalimov Bakhram Rashidovich	Formulation of digital service strategies for sustainable regional growth	192
Ishonkulova Feruza Asatovna Xayrullayev Hojiakbar Abdurashid o‘g‘li	Yashil iqtisodiyot asosida o‘zbekistonda raqamli xizmat ko‘rsatsih sohasini rivojlantirish masalalari	195
Рахимов Азамат Ҳамроқулович	Яшил иқтисодиёт шароитида шаҳар транспорти тизимларини модернизация қилиш усуллари	198
С.Ў.Ҳусенов Н.Бобоев	Яшил иқтисодиётга ўтиш инсон капиталини ривожлантиришни тақозо этади	200
Баймаганбетов Сабит Туленбаевич Абдугаппарова Севинч Бабамурадқызы	Искусственный интеллект как фактор изменения планирования путешествий в туристической индустрии	205
Ибрагимова Мадина Исмоиловна Хамрокулова Райхона Фаридуновна	Интеграция зелёных технологий и цифровых решений для устойчивого экономического развития	211
Amirov Temur Mashrab o'g'li	Turizm xizmatlarining xizmat ko’rsatish tarmoqlaridagi ahamiyati	214
Акбар Аблаизов Абдувафо ўғли	Экологик туризмни ривожлантириш омиллари	217
Ro’zibayev Otabek Mardon o'g'li. Rabbimova Marjona	Characteristics of long-term development based on a "sustainable" economy in our country	220

Laziz qizi.		
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	Oliy ta’lim muassasalarining rivojlanish tahlili	222
V SHO‘BA. “YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA BOSHQA TARMOQLAR VA SOHALARNI RIVOJLANTIRISH MASALALARI”		
Шевченко И.В Поддубная М.Н	Современные практики управления персоналом в условиях инновационности экономики	226
Мамаюнус Қаршибаевич Пардаев Обид Мамаюнусович Пардаев Аллаёр Баратович Шакаров	Хўжалик ва ташкилий-иқтисодий механизмлари тушунчаларининг назарий масалалари ва уларнинг жамиятни ривожланиришдаги роли	230
Khalikova Lola Nazarovna	Economic importance of food safety and problems of its provision	238
Мирзаев Қулмамат Джонузокович	Хизматлар соҳасини ривожлантириш орқали камбағалликни қисқартириш йўллари	242
Шевченко Игорь Викторович Елизарова Лидия Ильинична	Актуальные проблемы развития кадрового потенциала предприятий сферы медицинских услуг на этапе цифровой трансформации бизнеса	245
Xoliqova Lola Nazarovna Ashurova Jasmina Jo‘ra qizi Davronova Sabrina	Innovatsion iqtisodiyot sharoitida xizmatlar va davlat xizmatlarining modernizatsiyasi	249
Шевченко И.В Терихова Е.С	Преимущества и недостатки процессов управления бизнес-проектами в инновационных компаниях	252
Талмаш Ақмарал Талғатқызы Аташева Дарья Орынхановна	Туризмдегі виртуалды шындық: саяхат әлеміне жаңа көзқарас	256
Исаева Айжан Мухановна	Влияние цифровизации на поведение и предпочтения туристов	266
Muxsinov Bekzod Toxirovich	Sanoat korxonalarida marketing faoliyatini boshqarish tizimini takomillashtirish usullari	273
Urunbayeva Yulduz Pirnazarovna Sultanova Marjona Raxmadulla qizi	Milliy iqtisodiyotni rivojlantirishda xizmat ko‘rsatishning o‘rni	277

F.D.Jo‘rayev U.Z.Raximova	Hududda turizm infratuzilmasining iqtisodiy samaradorligi va innovatsion texnologiyalarning sayyohlar oqimiga ta’sirini baholash	280
Xoliqova Lola Nazarovna Lochinov Humoyun Lochin o‘g‘li	Turizm sohasining rivojlanishida davlat tashkilotlari siyosatining roli	284
Ayubov Ilyos Ilxomovich Maxmudova Dinora Muxiddin qizi Shoxrux Abdinazarov	Hozırgı kunda tashqı ıqtısodıyotdagı muammolar va ularnıng nazarıy yechımları	287
Мухсинов Б.Т.	Прогнозирование покупательского спроса на основе маркетинговых исследований в ритейле	289
Алимкулова Э.С Рыженкова М.В	Современные реалии туристического спроса	292
Шакаров А.Б.	Ҳудуднинг ижтимоий-иқтисодий кўрсаткичлари ва унинг таркибида бандликнинг ўрни	295
Саламов Фаррух Фаттоевич	Критерии привлечения инвестиции на предприятиях	301
Каршибоев Хайрулло Киличович Мурадов Кодир Кулдошевич	Прогнозирование покупательского спроса путем экстраполяции тенденции динамического ряда	304
Мансурова Музафарра Махсудовна	Образовательные услуги и их социально-экономическое значение в развитии Экономики нового узбекистана.	308
Саламов Фаррух Фаттоевич	Сущность инвестиционной привлекательности предприятия.	314
Dilrabo To’htamisheva Abdukaxxorova Durdona	Oliy ta’lim muassasalarini moliyalashtirishda raqamli texnologiyalardan foydalanishni takomillashtirish	311
Karshiboev Kh.K Muradov K.K.	Econometric analysis of the effect of small business on the socio-economic development of the region	322
Саламов Фаррух Фаттоевич	«Теория меркантилизма» о процессе формировании источников инвестиции	328
Шакаров А.Б.	Ўзбекистон республикасида валюта сиёсатининг методологик ва назарий	329

	концепциялари	
Саламов Фаррух Фаттоевич	Сущности понятия «развитие» на основе диалектической и метафизической концепций	334
Kamilova Nargiza Abdukakhorovna	Critical concepts of labor, employment and unemployment	337
Шакаров А.Б.	Сущность и функции государственного управления	342
Kamilova Nargiza Abdukakhorovna	Traditional and modern approaches to the interpretation of the theory of value	349
Юлдуз Пирназаровна Урунбаева	Музей туризми ва аҳоли турмуш даражаси	352
Шакаров А.Б.	Государственное регулирование на экономический рост	358
Ulashev Xubbim Askarovich	Aholi daromadlarini oshirish va kambag‘allikni qisqartirishningasosiy yo‘nalishlari	363
Камилова Наргиза Абдукахоровна Акобирова Малика Анваржоновна	Изучение рыночной конъюнктуры как фактор успешного бизнес-развития	366
Шакаров А.Б	Валюта курси режимлари, ривожланиш босқичлари ва улардан фойдаланишнинг халқаро тажрибаси	370
Ишонкулова Феруза Асатовна Утебаев Абдивали Али ули	Основные тенденции развития инвестиционного и банковского секторов в узбекистане на основе международных стандартов в инновационной экономике	380
Ю. П. Урунбаева	Иннновацион иқтисодиётни шаклллантириш шароитида музей туризмининг ўрни	384
Азиза Тохировна Ахмедова	Развитие малого предпринемательства как фактор повышения финансовой устойчивости	394
Shodmonova Zubayda Ubaydullayevna	Ekoturizm sohasini rivojlanishida davlatning roli	398
Улашев Хуббим Аскарович	Инвестиция фаолиятини молиялаштириш Манбалари ва усулларини ривожлантириш йўллари	401
Xolboyev Umid Allayorova Munisa	Kichik biznes va tadbirkorlikni rivojlantirishda prezident farmonining o’rni	404

Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna Ro’ziqulov Abduqahhor Ixtiyor o’g’li	Raqamli iqtisodiyot sharoitida o’zbekistonda akt sohasida bandlikning shakllanishi	411
Samiyev.M.A Yeshmuratova Gulsevar Zokir qizi	Kambag‘allikni qisqartirishda xorij tajribasi va undan samarali foydalanish yo‘llari	417
Shodmonova Zubayda Ubaydullayevna	Xizmatlar sohasidagi korxonalarning iqtisodiy xavfsizligini ta’minlash yo’llarini takomillashtirish choralari	422
B.Mustafayeva Mukhametkhan Makpal Aryspaeva T	Features of the service in ethnotourism: how to adapt the standards of hospitality to the local culture	426
Shukurov Tohirjon Izzatullo o’g’li Ahadov Ruslanbek A’zamjon o’g’li	Ziyorat turizmi xalqaro turistik destinatsiyalarining tahlili	431
Shukurov Tohirjon Izzatullo o’g’li Xolmamatov Sheroz Maqsudjon o’g’li	Ziyorat turizmi xizmatlarini rivojlantirish bo‘yicha xorijiy mamlakatlar tajribasi	437
A.I.Raxmonov	O‘zbekistonda xizmat ko‘rsatish sohasida innovatsion faoliyatni rivojlantirishning o‘ziga xos xususiyatlari.	440
Урунбаева Юлдуз.Пирназаровна	Янги ўзбекистонда музей туризмини ривожлантиришнинг назарий асослари	442
Ro'zibayev Otabek Mardon o'g'li Ro’zimboyeva Shahzoda Bashirova Sevinch	**Aholining ish bilan bandligini oshirish va mehnat munosabatlari tahlili.**	448
B.Mustafayeva, PhD Mukhametkhan Makpal Nurmakhanbet Dinara	Digital technologies in ethnotourism: virtual tours and online promotion	453
Ro`zibayev Otabek Mardonovich Abdusattorov Shahriyor O’tkir o’g’li	Iqtisodiy xavfsizlikni ta’minlashda turizm va menejmentning roli	458
Ibragimova M.I. Xamrokulova Rayxona Xalimov Baxrom	Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirishda inson kapitalining o‘rni	461
Ergashev Jakhongir Baxodirovich	Korxonalarda ta’minot tizimini takomillashtirishda logistika xarajatlarini optimallashtirish usullari	467

Amirov Temur Mashrab o'gli	Turizm infratuzilmasini rivojlantirishning ustivor yo'nalishlari	470
Xolboyev Umid Qobulova Ruxshona	Iste'molchi tanlov xususiyatlari	473
Алланиязов Б.	Орол бўйи минтақаси ижтимоий инфратузилмаси ижтимоий хизматларнинг ривожланиш даражасини асослаш.	477
Qarshiyeva Maftuna Sadullayevna	Samarqand viloyatida qishloq xo'jaligi sohasini rivojlantirish orqali ishsizlikni kamaytirish yo'llari	482
U.Z.Raximova	Yangi avlod innovatsiyalarini turizm sohasiga joriy etishning nazariy va amaliy asoslari	486
Ro`zibayev Otabek Mardonovich Anorboyev Shahzod Sadulla o'g'li	Inflatsiyaning iqtisodiy o'sish va ishsizlikka ta'siri	490
Dilrabo To'htamisheva Abdukaxxorova Durdona	Ta'limda raqamli texnologiyalarning qo'llashning xususiyatlari	493
Ablaizov Akbar Abduvafo o'g'li	**Ishlab chiqarishning ijyimoiy sohadagi o'rni**	496
Ibragimova Madina Ismoilovna Khamrokulova Raykhona Faridunovna	Workforce engagement in agriculture	499
Umirzoqova Muxabbat Ismatjonovna	Yangi o`zbekiston sharoitida turizm xizmatlarining o`rni	501
Yulduz Pirnazarovna Urunbayeva Zarnigor Mahmudovna Qudratova	Tashqı savdo va ıqtısodıy ıntegratsıya	503
Eshqurbonova Xadicha Absamatovna	Tarmoqlararo balans modeli	508
Ro'zibayev Otabek Mardon o'g'li Raxmonova Zilola Zafarovna	Davlat byudjetining ishsizlikka qarshi kurashishdagi o'rni	511
Ro'zibayev Otabek Mardon o'g'li, Rabbimova Marjona Laziz qizi	Mamlakatimizda "barqaror" iqtisodiyot asosida uzoq muddatli rivojlanishni ta'minlash xususiyatlari	514

Samiyev M.A. Aktamova Sabina	Yashil iqtisodiyot sharoitida boshqa tarmoqlar va sohalarni rivojlantirish masalalari	516
Samiyev. M. A Xazratqulova Lobar	Yashil iqtisodiyot sharoitida boshqa tarmoqlar va sohalarni rivojlantirish masalalari	518
Kuldashev Sherzod Alimardonovich	Oliy ta’lim muassasalari raqobat bardoshligi holati	521
Kuldashev Sherzod Alimardonovich Chakamanov A.A.	Oliy ta’lim muassasalari raqobatbardoshligini oshirishda xorij tajribasi	530
Muxammadiev Kamoliddin G‘ulomiddinovich	Xizmat ko‘rsatish tarmoqlari iqtisodiyotini raqamlashtirish muammolari va ularning yechimlari	535
Muxammadiev Kamoliddin G‘ulomiddinovich	Xizmat ko‘rsatish sohasi rivojlanishining tashkiliy-iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish	537

“Innovatsion iqtisodiyotni shakllantirish sharoitida xizmat ko’rsatish sohasi tarmoqlarida yashil iqtisdiyotni rivojlantirish muammolari” Xalqaro ilmiy-amaliy anjuman

MATERIALLARI TO‘PLAMI

2025-yil 18-aprel

“STAP-SEL” MChJ nashriyoti,
Samarqand - 2025.

ISBN: 978-9910-648-05-2

Tasdiqnona № 033337 (27.07.2022)
Nashrga ruxsat etildi: 09.04. 2025 y.
© **“STAP-SEL” MChJ** nashriyoti
Samarqand – 2025 y.

8160

16.04. 2025 y. chop etildi
Qog‘oz bichimi A5, 60x84 1/16, Ofset qog‘ozi.
“Times New Roman” garniturasi.
Nashr bosma tabog‘i 34.62
Buyurtma № 0013A/25. Adadi 50 nusxa

Samarqand iqtisodiyot va servis institutining matbaa bo‘limida chop etildi.
LICENSE № 025316.
REESTR № X-119112.
Manzil: Samarqand shahar, Shoxrux ko’chasi 60-uy.

ISBN: 978-9910-648-05-2

